

דף מ.

עין משפט א

הרמב"ם הל' מעילה פ"ח ה"ה

כְּשֶׁפּוֹסְקִין עִם הָאֲמֹנִין * לְבָנוֹת בַּמִּקְדָּשׁ וּבַעֲזָרוֹת. פּוֹסְקִין
עֲמֵהֶן כָּף וְכָף אִמָּה בְּכָף וְכָף סָלַע בְּאִמָּה בֵּת עֲשָׂרִים
אֶצְבָּע. וְכִשְׁמוֹשְׁחִין לָהֶן מֵה שְׁבָנוּ מוֹשְׁחִין וּמַחֲשִׁבִין
לָהֶן בְּאִמָּה גְדוּלָּה בֵּת עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע אֶצְבָּעוֹת כִּי שְׁלֹא
יָבֹאוּ לְיָדֵי מְעִילָה מִפְּנֵי שְׂאִין מִדְּקָדְקִין בְּמִשְׁחָה:

עין משפט ב

הרמב"ם הל' בכורות פ"ג ה"ה

בְּכוֹר שֶׁהִיָּתָה לוֹ בֵּיצָה אַחַת וּשְׁנַי פִּיִּסִים. = וּבְדָקוּ
הַמְּחָה וְהוֹשִׁיבוּהוּ עַל הַרְגוּזוֹ וּמַעְכוּ וְלֹא יֵצֵאת בֵּיצָה
שְׁנֵי וְהִתִּירוּ הַמְּחָה וְנִשְׁחַט וְנִמְצָא הַשְּׁנֵי דְבוּקָה
בְּכִסְלִים הָרִי זֶה מִתָּר הוֹאִיל וּמַעְכוּ. אֲבָל אִם לֹא נִמְעַף
אֶף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁחַט עַל פִּי מְחָה הָרִי זֶה יִקָּבֵר:

עין משפט ד

הרמב"ם הל' איסורי מזבח פ"ב ה"ה

בְּעֵלֶת חֲמֵשׁ רַגְלִים * אוֹ אֵין לָהּ אֶלָּא שְׁלֹשׁ רַגְלִים. אִם
הִיָּתָה אַחַת מִרַגְלָיו וְיָדָיו פְּרִסְתָּהּ עֲגָלָה כְּשֶׁל חֲמֹר אֶף

א. כסף משנה: כשפוסקים עם האומנין וכו'. בפ"ז דכלים ומייתי לה בפרק שתי הלחם
(דף צ"ח) ובפ' על אלו מומין (דף מ') ובגמרא אמרו חד לכספא ודהבא, ויש לתמוה
על רבינו שהשמיטו:

ב. כסף משנה: בכור שהיתה לו ביצה אחת ושני כיסים וכו'. במשנה פ' על אלו מומין
(דף מ') פלוגתא דתנאי ופסק כר"ע:

ג. כסף משנה: בעלת חמש רגלים וכו'. משנה פרק על אלו מומין (דף מ'): אם היתה
אחת מרגליו וידיו וכו'. שם במשנה שרגליו קלוטות כשל חמור ובגמרא אמר רב פפא

*****
את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאהרן שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

עַל פִּי שְׁהִיא סְדוּקָה וּפְרוּסָה. אִם הִיְתָה יָדוֹ אוֹ רַגְלוֹ
קְלוּטָה כְּשֶׁל חֲמֹר וְזֶהוּ (ויקרא כב-כג) 'קְלוּט' הָאָמֹר
בַּתּוֹרָה. אִם נִגְמְמוּ טְלָפִיהָ וְזִכְרוֹתָן עִמָּהֶן אָף עַל פִּי
שְׁנֵשָׂאָר מִזִּכְרוֹתָן מְעַט קָרוֹב לַבָּשָׂר:

עין משפט ה הרמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ז ה"ט

שְׁשָׁה בַּיָּדִים וּבְרַגְלִים וְאֵלוֹ הֵן. הַפֶּסַח. ד' וּמִי שְׁנֵשְׂמָטָה
יָרְכוּ הוּא (ויקרא כא-יח) (ויקרא כב-כג) 'שְׂרוּע' הָאָמֹר
בַּתּוֹרָה. מִי שְׁאַחַת מִיְּרִיכוֹתָיו גְּבוּהָהּ מִחֻבְרָתָהּ. מִי
שְׁנֵשְׂבַר עֵצִים יָדוֹ וְהוּא שְׁיֵהֶיָה נֶכֶר. מִי שְׁנֵשְׂבַר עֵצִים רַגְלוֹ
וְהוּא שְׁיֵהֶיָה נֶכֶר. אָף עַל פִּי שְׁאֵינוֹ נֶכֶר כְּשֶׁעוֹמֵד אִם נֶכֶר
כְּשֶׁיְהֵלֵךְ הָרִי זֶה מוּם. מִי שְׂרַגְלָיו מְבֻלְמוֹת מִחֻמַּת עֲצָמָן
וּבְרִיתָן. אֲבָל אִם הָיוּ מְבֻלְמוֹת מִחֻמַּת הַרוּחַ אֵינוֹ מוּם:

לא תימא דעגולין ולא סדיקן אלא כיון דעגילין אע"ג דסדיקן: אם נגממו טלפיה וכו'. כבר נתבאר בפרק זה אצל ניטלו קרניה:

ד. כסף משנה: ששה בידים וברגלים ואלו הם הפסח. מבואר בתורה. ומ"ש ומי שנשמטה ירכו וכו'. גם זה שם (דף מ') בעל חמש רגלים או שאין לו אלא ג' וכו' השחול והכסול אי זהו שחול שנשמטה ירכו וכסול שאחת מיריכותיו גבוהה. ומ"ש מי שנשבר עצם ידו וכו'. משנה שם נשבר עצם ידו או עצם רגלו אף ע"פ שאינו ניכר ובגמרא אינו ניכר מי קא הוי מומא אמר רב פפא אינו ניכר מחמת עצמו אבל ניכר מחמת מלאכה ופירש"י מחמת עצמו שאין השבר נראה אבל ניכר הוא מחמת שצולע והילוך הרגל זו היא מלאכתו עכ"ל. ונראה דביד נמי אע"פ שאין השבר נראה אם כשעושה מלאכה ניכר הוי מום ולא נקט רש"י רגל אלא משום שאין עושין בו מלאכה והוצרך לפרש דהילוכו זו היא מלאכתו ומדברי רבינו נראה דאע"פ שאינו ניכר דקתני לא קאי אלא לעצם רגלו אבל עצם ידו בעינן שיהא ניכר. ומ"ש ומי שרגליו מבולמות. שם בבביתא (דף מ'): גבי פיו בלום וכתבתיה בפרק זה:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלהודר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

הרמב"ם הל' איסורי מזבח פ"ב ה"ב

עין משפט ו

**וַיֵּשׁ מוֹמִין אַחֲרַיִם מִיַּחַדִּין בְּבִהְמָה הַיָּאִינָן רְאוּיִין לְהִיּוֹת
בְּאָדָם. וְשִׁלְשָׁה וְעֶשְׂרִים הֵם וְאֵלוֹ הֵן. אִם הָיָה גִלְגַּל עֵינָהּ**

ה. כסף משנה: ומ"ש ויש מומין אחרים מיוחדים בבהמה וכו'. קשה לי דהא חטיה החיצונות והפנימיות למה לא יפסלו באדם דהא נאחר שנשנו מומין האמורין בבכור שנינו בריש פרק מומין אלו (דף מ"ג) מומין אלו פוסלין באדם. ומ"ש רבינו וכ"ג הם ואלו הם אם היה גלגל עינה עגול כשל אדם. בפרק אלו מומין במשנה (דף מ') את שגלגל עינו עגול כשל אדם ובגמרא למימרא דלאו היינו אורחיה ורמינהו המפלת כמין בהמה חיה ועוף וכו' מאי טעמא דרבי מאיר הואיל וגלגל עינו עגול כשל אדם אמר רב יוסף ל"ק הא באוכמא הא בחיורא ופירש רש"י באוכמא שחור של עין הבהמה אינו עגול כשל אדם הא בציריא כל בית מושב הלובן והוא עגול כשל אדם ע"כ נראה שהוא גורס הא באוכמא הא בציריא. ויש לתמוה על רבינו שסתם דבריו ולא חילק בזה אולי לא היה זה בגירסתו. ומ"ש עינה אחת גדולה כשל עגל והשניה קטנה כשל אווז אבל אם היתה אווז גדולה ואוזן קטנה אפילו קטנה עד כפול כשר. שם (דף מ'): רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר את שיבלת בעינו וכו' עינו אחת גדולה ואחת קטנה אזנו אחת גדולה ואחת קטנה במראה אבל לא במדה ובגמרא תנא גדולה כשל עגל קטנה כשל אווז אזנו אחת גדולה וכו' ורבנן עד כמה תניא אחרים אומרים אפילו אינה לשנייה אלא כפול כשירה. ומשמע דעינו גדולה כשל עגל וכו' רבנן קאמרי לה והכי משמע בריש בכורות (דף ג') ולפיכך פסק רבינו כן ואמרינן בריש בכורות דדוקא עינה אחת גדולה והשניה קטנה הוי מום בבהמה אבל אם היו שתי עיניה גדולות או שתיהן קטנות בבהמה כשר ובאדם פסול וזהו שדקדק רבינו לכתוב כאן במומי בהמה עינה אחת גדולה והשניה קטנה ובפ"ח מהלכות ביאת מקדש גבי מומי אדם כתב מי שעניו גדולות או שעניו קטנות כלומר אפילו שתיהן גדולות או שתיהן קטנות דכשר בבהמה פסול באדם וכל שכן אם עינו אחת גדולה והשניה קטנה דאף בבהמה פסול: אם יש בלובן עינה יבלת שיש בה שיער. בפרק על אלו מומין (דף מ'): על אלו מומין שוחטין את הבכור את שיבלת בעינו ורמינן עלה הא דתנן אלו שאין שוחטים עליהם לא במקדש ולא במדינה וכו' בעל יבלת ושני אידי ואידי בעינו ולא קשיא הא בשחור הא בלבן והא אין מומין בלבן אלא אידי ואידי בלבן ואמר ר"ל ל"ק הא דאית בה שער הא דלית בה שער ומשמע שרבינו אינו מפרש כפירש"י אבל הוא מפרש אידי ואידי מתניתין דעל מומין אלו שוחטין את הבכור את שיבלת בעינו ומתניתין דאין שוחטין עליהם לא במקדש ולא במדינה בלבן ול"ק הא דהוי מום בדאית בה שער והיא דאין שוחטין עליהם לא במקדש ולא במדינה בדלית בה שער ומ"מ ק"ל דמשמע דבשחור פשיטא דהוי מומא וכן פירש ה"ר עובדיה וא"כ יש לתמוה על רבינו דמשמע מדבריו דדוקא בלובן הוי מום ולא בשחור דאם לא כן הל"ל אם יש אפילו בלובן עינה יבלת וצריך לדחוק ולומר דאם יש בלובן עינה דנקט רבינו לרבותא נקטיה וכל שכן בשחור. ועוד יש לתמוה דכיון שהקשה והא

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

עָגַל כְּשֶׁל אָדָם. עֵינָה אַחַת גְּדוּלָה כְּשֶׁל עֶגְלָה וְהַשְּׂנִיָּה
 קְטַנָּה כְּשֶׁל אֲנֹז. אֲבָל אִם הֵיְתָה אֲנֹז גְּדוּלָה וְאֲנֹז קְטַנָּה
 אֶפְלוּ קְטַנָּה עַד כְּפֹל כָּשֵׁר. אִם יֵשׁ בְּלֶכֶן עֵינָה יִבְלֶת
 שֵׁשׁ בָּהּ שִׁעָר. אִם נִקַּב הָעוֹר שְׁבִין שְׁנֵי חֲטָמִיהָ בַּמָּקוֹם
 הַנִּרְאָה. פִּיהָ דוּמָה לְשֶׁל חֲזִיר פְּרוֹס אֶף עַל פִּי שְׂאִינו
 מְחַדָּד כְּשֶׁפוּד:

עין משפט ז הרמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ז ה"ז

שְׂשָׂה בַּפֶּה. וְאֵלוּ הֵן. מִי שֶׁנִּקַּב שְׁפָתָיו אֶפְלוּ אַחַת מֵהֵן.
 מִי שֶׁנִּפְגְּמָה שְׁפָתוֹ. מִי שֶׁנִּסְדָּקָה שְׁפָתוֹ וְהוּא שֶׁנִּסְדָּק מִזֶּר

אין מומין בלבן היכי מתרץ אידי ואידי בלבן ול"ק הא דאית בה שיער הא דלית בה שיער
 ואי אית בה שיער מאי הוי והא אין מומין בלבן ויש לדחוק ולומר דהכי מתרץ ליה כי
 שמיע לך דאין מומין בלבן ה"מ ביבלת שאין בה שער אבל ביש בה שער בלבן נמי הוי
 מום: אם ניקב העור שבין שני חוטמיה במקום הנראה. בתוספתא דבכורות פ"ד ניקבו
 חוטמיו זה לתוך זה בפנים לא ישחוט מבחוץ ישחוט פירוש מבפנים לא ישחוט במדינה
 מפני שאינו מום מבחוץ ישחוט שהוא מום ובגמרא פרק על אלו מומין (דף ל"ט) תנו רבנן
 ניקבו חוטמיו זה לתוך זה מבחוץ הרי זה מום מבפנים אינו מום: פיה דומה לשל חזיר
 פרוס וכו'. בפרק על אלו מומין (דף מ'):

ג. כסף משנה: ששה בפה ואלו הן מי שניקבה שפתו וכו' מי שנסדקה שפתו וכו'. שם
 במשנה שפמו שניקבה [שנפגמה] שנסדקה ובגמרא אמר רב פפא תורא ברא דשיפתיה.
 ומ"ש מי שעצם לחיו התחתון עודף על העליון. שם במשנה מעשה שהלחי התחתון עודף
 על העליון ושאל ר"ג לחכמים ואמרו הרי זה מום ובגמרא והא גבי אדם הוא דתנן וכו'
 איש ששוע בזרע אהרן אבל גבי בהמה לא ותירצו הא דאית בה עצם הא דלית בה עצם
 פי' כשהעודף הוא בלחי בעצמו בין באדם בין בהמה הוא מום אבל כשאין עודף אלא
 השפה בלבד לא עצם הלחי באדם הוי מום ובבהמה אינו מום. ומ"ש מי שפיו נבלם מחמת
 גופו וברייתו וכו'. שם ת"ר פיו בלום ורגליו מבולמות מחמת הרוח אינו מום מחמת העצם
 ה"ז מום ופירש"י בלום נפוח וכו' ובתוספתא אם מחמת הרוח אינו מום ואם מחמת עצמו
 הרי זה מום פי' מחמת עצמו מחמת גופו וברייתו כלומר שהיה כך מעצמו מתחלת ברייתו.
 ומ"ש ושניטל רוב המדבר של לשונו. שם במשנה (בכורות דף מ') גבי מומין שמנה אילא
 ביבנה ואף על פי ששנינו שם שזה אחד מהמומים שאמרו לו חכמים לא שמענו את אלו

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
 בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
 email: minchat.aaa@gmail.com

שְׁלָה עַד שֶׁתְּחַלֵּק לְשְׁנֵי רְאשִׁים. מִי שֶׁעָצַם לְחָיו הַתְּחִתּוֹן
 עוֹדֵף עַל הָעֲלִיוֹן כָּל שֶׁהוּא. מִי שֶׁפִּיּו נִבְלַם מִחֲמַת גּוֹפּוֹ
 וּבְרִיתוֹ. אָבַל אִם נִבְלַם מִחֲמַת הָרוּחַ אֵינוֹ מוּם. מִי שֶׁנִּטַּל
 רֹב הַמְדָבָר שֶׁל לְשׁוֹנוֹ:

עין משפט זז הרמב"ם הל' איפורי ביאה פ"י ה"ח

הַמִּפְלֶת כְּמִין בְּהֵמָה חֲזִיה אוֹ עוֹף ז' אִם הָיוּ פָּנָיו כְּפָנֵי אָדָם
 הָרִי זֶה וְלֹד. אִם זָכַר תֵּשֵׁב לְזָכָר וְאִם נִקְבָּה תֵּשֵׁב לְנִקְבָּה.
 וְאִם אֵינוֹ נִכָּר בֵּין זָכָר לְנִקְבָּה תֵּשֵׁב לְזָכָר וְלְנִקְבָּה אִף עַל
 פִּי שֶׁשָּׂאָר הַגּוֹף דּוֹמָה לְבֵהֵמָה אוֹ לְחֲזִיה אוֹ לְעוֹף. וְאִם
 אֵין פָּנָיו כְּצוֹרֵת פָּנֵי הָאָדָם אִף עַל פִּי שֶׁשָּׂאָר הַגּוֹף גּוֹף

הא מסיים התם במשנה שבית דין של אחריהם אמרו הרי זה מום וקי"ל כוותייהו משום
 דבתראי נינהו ועוד שהסכימו לדברי אילא שהיה בקי מאד ועוד שהחכמים שלא הודו לו
 לא נחלקו עמו ממש אלא אמרו לא שמענו את אלו ואין לא שמענו ראייה:

ז. כסף משנה: המפלת כמין בהמה חיה ועוף וכו'. כתב הרב המגיד וז"ל וכתבו הרמב"ן
 והרשב"א ובזמן הזה בכולם מטמאין אותה לידה אם זכר בדין הזכר ואם נקבה בדין
 הנקבה ואין כן דעת רבינו לפי מה שכתב בפרק י"א עכ"ל. כלומר שרבינו כתב בפרק י"א
 כל שאמרנו ביולדת שאמו טהורה הרי היא טהורה בזמן הזה: ודע ששם כתב עליו הראב"ד
 איני אומר כן שהרי בצורת הפנים אמו טמאה דמי יכיר בצורות ויטהר וכתב עליו הרב
 המגיד ואין להם סמך בגמרא כלל עכ"ל. ואני תמה על הרב המגיד שהראב"ד והאומרים
 כמותו לא כתבו שחכמים אוסרים כדי שיקשה עליהם שאין להם סמך בגמרא וגם לא היה
 לו לומר שאין כן דעת רבינו לפי מ"ש בפרק י"א שרבינו לא בא בפרק י"א אלא להוציא
 שלא יעלה על דעתנו דבכלל חומרא דרבי זירא הוא או שבזמן אחר אחר כך גזרו לטמא
 היולדת אפי' במקום שמן הדין טהורה לגמרי לדידיה דסבר אפשר לפתיחת הקבר בלא דם
 דליתא אלא כל דיני היולדת אין בהם חידוש ולא מנהג והיינו לומר שמי שהוא בקי ומכיר
 בצורות מטהר בצורות שטיהרו חכמים אבל מי שידע בעצמו שאינו בקי ומכיר יפה בצורות
 לא עלה על דעת שום אדם להתיר לו לטהר בצורות שנדמה לו שהן אותם שטיהרו חכמים
 והראב"ד והרמב"ן והרשב"א ידעו בעצמם שלא היו בקיאים בצורות יפה ולכן כתבו שאין
 מטהרים האידנא בשום צורה ורבינו מיירי במי שמכיר בצורות יפה:

אָדָם שָׁלֵם וַיִּדְּיו וַרְגָּלָיו יְדֵי וַרְגָּלָי אָדָם וְהָרִי הוּא זָכָר אֹ
נִקְבָּה אֵינּוּ וְלָד וְאֵין אָמוּ טְמֵאָה לְדָה:

שו"ע יו"ד סימן קצד סעיף ג

ג. ד. המפלת כמין בהמה חיה ועוף או כמין דגים וכו' וכל צורות ולד או שפיר או שליא או כל חתיכה שקרעוה ויש בה עצם חוששת לולד ^ה, ואם כלו ז' נקיים בתוך י"ד יום מאז שהפילה, אם טבלה קודם ליל ט"ו לא עלתה לה טבילתה ^ט.

ג. ה. עכשיו שאין אנו בקיאין בצורות, חוששת לולד ומטמאין לה טומאת נקבה מספק.

הרמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ז ה"ז עין משפט ט
עיין לעיל עין משפט ז

הרמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ח ה"ח

שְׁלֶשָׁה בַשְּׁפָתַיִם וְאֵלוֹ הֵן. מִי שֶׁשִּׁפְתּוֹ הֶעֱלִינָה עוֹדֶפֶת
עַל הַתְּחִתּוֹנָה. מִי שֶׁשִּׁפְתּוֹ הִתְּחִתּוֹנָה עוֹדֶפֶת עַל
הֶעֱלִינָה. מִי שֶׁפִּיּו רְפוּי וְרִירוֹ יוֹרֵד מִפִּיּו:

ה. ומספק לחומרא כנקבה, שם במשנה, ושפיר ושליא, ממשנה כ"ד ע"ב ודף כ"ו ע"א, וחוששת לולד דהיינו ז' נקיים אחרי י"ד יום ללידה.

ט. וחוזרת וטובלת בליל ט"ו.

י. כסף משנה: שלשה בשפתים וכו'. שם במשנה. ומ"ש מי שפיו רפוי ורירו יורד מפיו. שם (דף מ"ג:) א"ר יוחנן וכו' הזבלגנין פסולין ופירש רבינו כפירוש שני דערך:

*****
את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

דף מ:

עין משפט א

הרמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ז ה"ג

ב מי שנסדק סחוס אָזְנוּ בְּכָל שְׁהוּא אָף עַל פִּי שְׁלֹא חָסַר. **ב**
 מי שְׁנִקֵּב סָחוּס אָזְנוּ כְּכַרְשִׁינָה בֵּין נֶקֶב עָגַל בֵּין נֶקֶב
 אָרוֹךְ אִם מְצַטָּרֵף לְכַרְשִׁינָה הֵרִי זֶה מוּם. מִי שְׁיִבְשָׁה אָזְנוּ
 כְּדִי שְׁתַּנְקֵב וְלֹא תוֹצִיא דָם. מִי שְׁהִיתָה אָזְנוּ כְּפוּלָה
 לְשֵׁתִים. אֶפְלוּ הַגְּדִי שְׁדָרְךָ אָזְנָיו לְהִיוֹתָן נוֹטוֹת וְכְפוּלוֹת
 וּבְלִבָּד שְׁיִהְיוּ לוֹ שְׁנֵי סָחוּסִין. אֲבָל אִם אֵין לָהּ אֶלָּא
 סָחוּס אֶחָד וְהֵרִי הוּא כְּגוֹף אֶחָד שְׁנִכְפַּל כְּשֵׁר:

עין משפט ב

הרמב"ם הל' איפורי מזבח פ"ב ה"ד

א אִם נִטְלוּ קַרְנֵיהָ וְזָכְרוּתָן עִמָּהֶן וְלֹא נִשְׁאַר מֵהֶן כָּלוּם. **א**
 אֲבָל נִקְבָה שְׁיִשׁ לָהּ קַרְנִים כְּשָׂרָה. אִם נִפְגַּם הָעוֹר

ב. כסף משנה: (א-ג) כל המומין הפוסלין כו' וזהו פרטן: חמשה באוזן ואלו הם מי שנפגם סחוס אזנו וכו'. בריש פרק על אלו מומין שוחטין את הבכור (דף ל"ז) נפגמה אזנו מן החסחוס אבל לא מן העור נסדקה אף על פי שלא חסרה ניקבה מלא כרשינה או שיבשה אי זו היא יבשה כל שתנקב ואינה מוציאה טיפת דם ופירש רש"י סחוס תנוך האוזן וכו' אבל לא מן העור דהדרא בריא ולא הוי מומא והאי עור היינו אליה רכה של און. פגימה אינה בלא חסרון אבל סדק משמע נמי בלא חסרון ובגמרא וכמה שיעור פגימה כדי שתחגור בה צפורן. ומה שכתב מי שהיתה אזנו כפולה לשתים וכו'. משנה שם (מ':) און הגדי שהיתה כפולה אמרו חכמים בזמן שהוא עצם אחד מום ואם אינו עצם אחד אינו מום ופירש רש"י שהיתה כפולה שיש לו שתי אזנים מצד אחד און בתוך און. בזמן שהיא עצם אחד שאין להם אלא תנוך א' שנכפל התנוך העליון לתוכו ונתחבר למטה הרי זה מום ואם אינו עצם אחד שהתנוכים מובדלים למעלה אינו מום וטעמא לא איתפרש לי עכ"ל ורבינו נראה שגורס בהיפך וכתב סמ"ג דהכי גריס בתוספתא והיא הגירסא הנכונה שנימוקה עמה:

א. כסף משנה: אם ניטלו קרניה וזכרותן עמהם ולא נשאר מהם כלום. בפרק מומין אלו (דף מ"ד) אמר ר' אמימר ניטלו קרניה וזכרותן עמהם פסולה ואין פודין עליהם ניטלו

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

טלפים וזכרותן עמהם פסולה ונפדין עליהם מיתבי ניטלו קרנים וטלפים וזכרותן עמהם פסולים ונפדין עליהם לא קשיא הא דאתעקר אתעקורי הא דאיגום איגומי [דאיגום איגומי] פסול ורמינהו פרה שקרניה וטלפיה שחורים יגוד תרגמא זעירי מעילוי זכרות. ופירש"י זכרותן היינו עצם התחוב בתוך הקרנים זכרות הטלפים והיינו עצם שבתוך הטלפים דזו היא כף הרגל. ואין נפדין עליהם וכו'. דלא הוי מום גמור אלא לאיפסולי. ומדאמרינן הא דאתעקר איתעקורי הא דאיגום איגומי וכן מדתרגמא זעירי מעילוי זכרות משמע בהדיא דכל שניטל מהזכרות אפילו איגום איגומי פסולה ולא שאני לן בין אתעקר אתעקורי לאיגום איגומי אלא לענין אם נפדין עליהם וכ"כ רבינו לקמן בפרק זה גבי חליים שהן פוסלין ואין נפדין עליהם אם נגממו קרניו אע"פ שנשאר מזכרותן מעט סמוך לבשר תפדה והטעם פשוט משום דכיון דמימרא דאמימר בקרנים אוקימנא באיגום איגומי סיפא דלישניה בטלפים ע"כ מיתוקמא נמי באיגום איגומי ואפ"ה אמר דנפדים עליהם אלמא דבטלפים אפילו איגום איגומי הוי מום קבוע לפדות עליו. ומה שכתב אבל נקבה שיש לה קרנים כשירה. ברייתא שם יש דברים שהם כמומין ואינם כמומין וכו' ואלו הם עז שאין לו קרנים ורחל שיש לה קרנים ומשמע לי דהיינו בעז שאין לו קרנים מתחלת ברייתו דומיא דרחל שיש לה קרנים ועוד דאילו בהיו לו וניטלו הא אמרינן בסמוך דפסול ולפי זה יש לתמוה על רבינו למה לא כתב דין זה ואפשר שרבינו מפרש דעז שאין לו קרנים דמכשר בברייתא היינו בניטלו קרניו בלא זכרות: אם נפגם העור שחופה את גיד הבהמה. במשנה (דף ל"ט): בפרק על אלו מומין נפגם הזובן ובגמרא אמר רבי אלעזר נפגם ולא ניטל כיס ולא זכרות ופירש"י הזובן זהו נרתק שהגיד חבוי בו. נפגם הזובן הוי מום דלא הדרא בריא ולא ניטל דניטל לא הוי מום דחוזר לאיתנו כיס אם נפגם הוי מום אבל זכרות גיד עצמו שנפגם לא הוי מום דמעלה ארוכה עכ"ל ולא ידעתי למה קיצר רבינו מלהזכיר זה. ומ"ש אם נפגמה הערוה של נקבה. שם במשנה: אם נפגם הזנב מן העצם אבל לא מן הפרק. שם במשנה ופירש"י מן הפרק אם נפגם בין הפרקים מעלה ארוכה. ומ"ש אם היה ראש הזנב מפוצל לשנים כשני עצמים. שם במשנה היה ראש הזנב מפציל עצם כשני עצמים ומפרש בתוספתא שהיה ראש הזנב מופצל לשני עצמות. ומה שכתב אם היה בין חוליא לחוליא מלא אצבע כשר. גם זה שם במשנה: אם היה הזנב קצר וכו' ובטלה אורך שתי חוליות מום וכו'. שם משנה ובגמרא: זנב הגדי שהיה רך ומדולדל דומה לשל חזיר. שם (דף מ'): במשנה זנב הגדי שהוא דומה לשל חזיר ובגמרא אמר רב פפא לא תימא דקטינא אלא דכריכא אע"ג דאלימא ופרש"י כריכא עגולה שזנב הטלה הוי רחבה יתר על עביה. קטינא דקה מאד עכ"ל. וכתב הראב"ד על דברי רבינו דומה שהוא גורס דרכיכא וקטינא וכו': אם נשבר עצם מן הזנב. נלמד מתוספתא דבסמוך דלא הכשיר בנשתברו רוב צלעותיו אלא מפני שאינם בגלוי אבל נשבר עצם מן הזנב מאחר שהוא בגלוי הוי מום: אבל אם נשבר עצם מצלעותיו כשר וכו'. בתוספתא דבכורות פ"ד נשתברו רוב צלעותיו או שהיה בו מום מבפנים אינו מום שנאמר עור או פסח מה עור ופסח מומין [המיוחדין מום] שבגלוי. ובגמרא (דף ל"ט) פרק על אלו מומין בעי אם יש מחוסר אבר מבפנים למאי אי לבכור

שְׁחֹפָה אֶת גֵּיד הַבְּהֵמָה. אִם נִפְגְּמָה הָעֶרְוָה שֶׁל נִקְבָּה. אִם נִפְגַּם הַזָּנָב מִן הָעֵצִים אֲבָל לֹא מִן הַפֶּרֶק. אִם הִיְתָה רֹאשׁ הַזָּנָב מִפְּצָל לְשָׁנִים בְּשָׁנֵי עֲצָמִים. אִם הָיָה בֵּין חֲלִיא לְחֲלִיא מְלֹא אֶצְבַּע בָּשָׂר. אִם הָיָה הַזָּנָב קָצָר. וְעַד כַּמָּה. בְּגֵדֵי חֲלִיא אַחַת מוּם שְׁתֵּים כָּשָׂר. וּבִטְלָה אַרְבֵּי שְׁתֵּי חֲלִיּוֹת מוּם. הִיְתָה שְׁלֹשׁ כָּשָׂר. זָנָב הַגֵּדִי שֶׁהִיָּה רֶךְ וּמְדֻלְדָּל דּוּמָה לְשֵׁל חֲזִיר. אִם נִשְׁבַּר עֵצִים מִן הַזָּנָב. אֲבָל אִם נִשְׁבַּר עֵצִים מִצְלָעוֹתָיו כָּשָׂר מִפְּנֵי שְׁאִינוֹ בְּגֵלוֹי:

עין משפט ג   הרמב"ם הל' איפורי מזבח פ"ז ה"ז
עיינ לעיל דף מ. עין משפט ז

עין משפט ד   הרמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ז ה"ט

שְׁשָׁה בֵּידִים וּבְרַגְלִים וְאֵלּוּ הֵן. הַפֶּסַח. מ וּמִי שֶׁנִּשְׁמְטָה יָרְכוּ הוּא (ויקרא כא-יח) (ויקרא כב-כג) 'שְׁרוּעַ' הָאָמוֹר

פסח או עור כתיב או לקדשים עורת או שבור כתיב ופרש"י פסח או עור כתיב דמשמע בגלוי אין בסתר לא:

מ. כסף משנה: ששה בידים וברגלים ואלו הם הפסח. מבואר בתורה. ומ"ש ומי שנשמטה ירכו וכו'. גם זה שם (דף מ') בעל חמש רגלים או שאין לו אלא ג' וכו' השחול והכסול אי זהו שחול שנשמטה ירכו וכסול שאחת מיריכותיו גבוהה. ומ"ש מי שנשבר עצם ידו וכו'. משנה שם נשבר עצם ידו או עצם רגלו אף ע"פ שאינו ניכר ובגמרא אינו ניכר מי קא הוי מומא אמר רב פפא אינו ניכר מחמת עצמו אבל ניכר מחמת מלאכה ופירש"י מחמת עצמו שאין השבר נראה אבל ניכר הוא מחמת שצולע והילוך הרגל זו היא מלאכתו עכ"ל. ונראה דביד נמי אע"פ שאין השבר נראה אם כשעושה מלאכה ניכר הוי מום ולא נקט רש"י רגל אלא משום שאין עושין בו מלאכה והוצרך לפרש דהילוכו זו היא מלאכתו ומדברי רבינו נראה דאע"פ שאינו ניכר דקתני לא קאי אלא לעצם רגלו אבל עצם ידו בעינן שיהא ניכר. ומ"ש ומי שרגליו מבולמות. שם בבבלי (דף מ'): גבי פיו בלום וכתבתיה בפרק זה:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחודר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

בַּתּוֹרָה. מִי שְׁאַחַת מִיְּרֻכּוֹתָיו גְּבוּהָהּ מִחִבְרָתָהּ. מִי שֶׁנִּשְׁבַּר עֵצָם יָדוֹ וְהוּא שְׂיֵהָיָה נֶכֶר. מִי שֶׁנִּשְׁבַּר עֵצָם רִגְלוֹ וְהוּא שְׂיֵהָיָה נֶכֶר. אֶף עַל פִּי שְׂאִינוֹ נֶכֶר כְּשֶׁעוֹמֵד אִם נֶכֶר כְּשֶׁיְהִלֵּךְ הָרִי זֶה מוֹם. מִי שֶׁרִגְלָיו מְבֻלָּמוֹת מִחֲמַת עֵצָמָן וּבְרִיתָן. אֲבָל אִם הָיוּ מְבֻלָּמוֹת מִחֲמַת הָרוּחַ אִינוֹ מוֹם:

הרמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ז ה"ג

עין משפט ה

עייך לעיל עין משפט א

הרמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ז ה"ה

עין משפט ו

שְׁמוֹנָה בְּעֵין וְאֵלּוֹ הֵן. הָעוֹר בֵּין בְּאֶחָד מֵעֵינָיו בֵּין מִשְׁתִּיֵּהֶן. מִי שְׂאִינוֹ רוֹאֶה בְּשִׁתֵּי עֵינָיו אוֹ בְּאַחַת מֵהֶן. אֶף עַל פִּי שְׂאִין נֶרְאָה בְּהֵן שְׁנוּי כָּלֵל מִחֲמַת שְׂיָרְדוֹ מִים קְבוּעִים כְּנֶגֶד רְאוּתָיו. מִי שְׂאִינוֹ רוֹאֶה בְּעֵינָיו אוֹ בְּאַחַת

ג. כסף משנה: שמונה בעין וכו'. בפרק מומין אלו (דף מ"ד) תנו רבנן עיור בין סומא בשתי עיניו בין באחת מעיניו ובמשנה פ' על אלו מומין (דף ל"ח:) היה בעינו דק תבלול חלזון נחש עינב איזהו תבלול לבן הפוסק בסירא ונכנס בשחור שחור נכנס בלבן אינו מום [שאין מומין בלבן] חרוור והמים הקבועים ופירש רש"י סירא שורה שבעין סביב לשחור וכו' ואם חוט של לבן יוצא מן הלבן ופוסק אותה שורה ונכנס בשחור הוי מום. שחור ונכנס בלבן אם חוט יוצא מהשחור ופוסק בסירא ונכנס בלבן אינו מום שאין מומין בלבן דלאו עין הוא אלא שומן העין ומפרש בגמרא דחלזון היינו נחש וכתב רבינו בפירוש המשנה דהיינו שיצמח בעין בשר מותר וימשך עד שחופה קצת משחור העין ושמו בערבי טפרא. ומה שהקשה הראב"ד וכתב מי שיצא בשר יתר בעיניו א"א לא ידעתי אם עשה זה כנגד חלזון וכו'. יש לומר שהדבר ברור שיבלת בעיניו השנוי שם היינו שיש בעיניו יבלת שקורין בירוג"ה ואינו ענין לטפרא. ומה שכתב רבינו מי שאינו רואה בשתי עיניו וכו' עד מחמת שהיו בה סנורים קבועים היינו חרוור והמים הקבועים. ומה שכתב מי שהיתה נקודה לבנה בתוך השחור וכו' עד אבל אם היתה צפה הואיל והיא שחורה בשחור אינו מום. שם בגמרא:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

מֵהֵן רְאִיָּה בְרוּרָה מִחֲמַת שְׁהִיָּה בָּהּ סְנוּרִים קְבוּעִים. מִי שְׁבַעֲיָנוּ כְּמוֹ עֵנָב אֶף עַל פִּי שֶׁהוּא רוֹאֶה. מִי שִׁיָּצָא בְּשׂוֹר יָתֵר בְּעֵינָיו עַד שֶׁחָפָה מְעַט מִן הַשָּׁחַר שֶׁל עֵינָיו. מִי שֶׁנִּמְשַׁךְ הַלֶּבֶן שֶׁל עֵינָיו וְנִכְנַס מִמֶּנּוּ מְעַט בְּשָׁחַר עַד שֶׁנִּמְצָא הַשָּׁחַר מְעָרָב בְּלֶבֶן וְהוּא (וִיקְרָא כֹּא-כ) 'תְּבַלְלֵ' הָאֲמוּר בַּתּוֹרָה. אֲבָל אִם יָצָא מִן הַשָּׁחַר לְתוֹךְ הַלֶּבֶן אֵינוֹ מוּם שְׂאִין מוּמִין בְּלֶבֶן. מִי שֶׁהִיָּתָה נִקְדָּה לְבָנָה בְּתוֹךְ הַשָּׁחַר וְזֶהוּ (וִיקְרָא כֹּא-כ) 'דֵּק' הָאֲמוּר בַּתּוֹרָה וְהוּא שְׁתֵּהִיָּה צָפָה עַל גְּבִי הַשָּׁחַר. אֲבָל אִם לֹא הִיָּתָה צָפָה אוֹ שֶׁהִיָּתָה מְשֻׁקְעֶת בְּשָׁחַר אֵינוֹ מוּם. וְכֵן אִם הִיָּתָה נִקְדָּה שְׁחָרָה בְּתוֹךְ הַלֶּבֶן אֶפְלוּ צָפָה אֵינוֹ מוּם שְׂאִין מוּמִים בְּלֶבֶן. הִיָּתָה נִקְדָּה שְׁחָרָה שׁוֹקְעֶת בְּתוֹךְ הַשָּׁחַר אֶף זֶה נִקְרָא דֵּק. אֲבָל אִם הִיָּתָה צָפָה הוֹאִיל וְהִיא שְׁחָרָה בְּשָׁחַר אֵינוֹ מוּם:

עין משפט ז הרמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ה ה"ו

אחד עשר בעינים ואלו הן. • מי שהיו שתי עיניו למעלה מן המקום הראוי להם קרובות מפדחתו. • מי שהיו שתי עיניו למטה מהמקומות הראוי להם. כך היא הגירסא הנכונה בספרי רבינו וכן מצאתי בספר מוגה וכן הוא בסמ"ג והיא במשנה בפרק מומין אלו שתי עיניו למעלה ושתי עיניו למטה ומפרש לה בגמרא הכי. ומ"ש מי שהיו שתי עיניו עגולות וכו'. שם. עיניו טרוטות ופירש"י עגולות. ומה שכתב מי שעניו מזורות וכו'. נראה דהיינו מה ששנו שם תנא הזויר ומפרש דהיינו דמזיר עיניה. ומ"ש עיניו גדולות הרבה כשל עגל מי שעניו קטנות כשל אווז. שם במשנה ובפרק שני מהלכות מזבח אבאר

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאהרן שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

עֵינָיו לְמַטָּה מִמָּקוֹם הָרְאוּי לָהֶם. מִי שֶׁהָיוּ שְׂתֵי עֵינָיו
עָגוּלוֹת וְאֵינָם נִמְשָׁכוֹת בְּאֶרֶךְ מַעַט מִשָּׂאָר הָעֵינַיִם. מִי
שֶׁעֵינָיו מוֹזְרוֹת וְהֵן יוֹצְאוֹת כְּעֵינֵי הַנֶּמֶר וְכִמִּי שֶׁהוּא
מִסְתַּכֵּל בְּעֵת שְׂכוּעַס כַּעַס הַרְבֵּה. מִי שֶׁעֵינָיו גְּדוּלוֹת
הַרְבֵּה כְּשֶׁל עֵגֶל. מִי שֶׁעֵינָיו קִטְנוֹת כְּשֶׁל אֶזוּז. מִי
שֶׁדִמְעָיו זוֹלְפוֹת תָּמִיד. מִי שֶׁלְחֻלּוּחִית נִמְשָׁכֶת מֵרֹאשׁ
עֵינוֹ מִכְּנֶגֶד הַחֹטֶם אוֹ מִזַּנַּב עֵינוֹ מֵצַד צָדְעָיו. מִי שֶׁמִּקְבֵּץ
רִיסֵי עֵינָיו וְעוֹצֵמָן מַעַט בְּשָׁעָה שְׂרוּאָה אוֹר אוֹ בְּשָׁעָה
שֶׁהוּא רוֹצֵה לְדַקְדֵק בְּרֵאִיָּה. מִי שֶׁרֵאִית עֵינוֹ מְעַרְבֶּכֶת
עַד שְׂרוּאָה אֶת הַחֹדֶר וְאֶת הָעֲלִיָּה כְּאַחַת. וַיִּוָּדַע דְּבָר זֶה
בְּעֵת שִׂידְבָר עִם חֲבֵרוֹ וְנִרְאָה כְּאִלוֹ הוּא מִסְתַּכֵּל בְּאִישׁ
אַחֵר. מִי שֶׁאַחַת מֵעֵינָיו מְשֻׁנָּה מִחֻבְרָתָהּ בֵּין בְּמִקְוָמָה
בֵּין בְּמִרְאָה כְּגוֹן שֶׁהִיָּתָה אַחַת שְׁחָרָה וְאַחַת פְּתוּכָה אוֹ
אַחַת קִטְנָה וְאַחַת גְּדוּלָּה הוֹאִיל וַיֵּשׁ בֵּין שְׂתֵיהֶן שְׁנוּי
מִכָּל מְקוֹם פְּסוּל:

דכל שכן עינו אחת גדולה והשניה קטנה דהוי מום: ומ"ש מי שדמעיו זולפות תמיד מי
שלחלוחית נמשכת מראש עינו וכו'. שם במשנה הצירן ובגמרא הצירן עיניו[טרוטות]
צירניות דומעות דולפות וטורדות וכתב רבינו בפירוש המשנה צירן מי שעניו דומעות או
שנוזלים קצות עינו תמיד והוא מה שאמרו בפירוש השם הזה דומעות זולפות. ומ"ש מי
שמקבץ ריסי עינו ועוצמן וכו'. שם במשנה סכי שמש ובגמרא תני רב יוסף סני שמש
ופירש"י ששונא השמש ואינו יכול לראות מקום שחמה זורחת שם. וכתב רבינו בפירוש
המשנה סני שמש שונאי השמש והירח והכוונה בזה שבשעה שרוצה להביט אל השמש או
לירח או לדברים המאירים מאמץ ומקבץ עפעפי עינו ומקטין אותו. ומ"ש מי שראית עינו
מעורבבת וכו'. שם במשנה רואה את החדר ואת העליה כאחד. ומה שכתב מי שאחת מעינו
משונה מחבירתה בין במקומה. שם במשנה עינו אחת למעלה ואחת למטה. ומה שכתב
בין במראה כגון שהיתה אחת שחורה ואחת פתוכה וכו'. זהו זוגדוס שכתבתי למעלה:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

עין משפט זז

הרמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ח ה"ג

אַרְבַּעָה בְּאֶזְן עַ וְאֵלוֹ הֵן. מִי שִׁשְׁתֵּי אֶזְנוֹ קִטְנוֹת הֶרְבֵּה.
 מִי שִׁשְׁתֵּי אֶזְנוֹ נְפוּחוֹת דּוֹמוֹת לְסִפּוּג. מִי שִׁשְׁתֵּי אֶזְנוֹ
 מְדֻלְדְּלוֹת לְמִטָּה. מִי שֶׁאַחַת מֵאֶזְנוֹ מְשֻׁנָּה מִחִבְרָתָהּ
 בְּמִרְאָהּ:

עין משפט ט.י.כ.

הרמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ב ה"ב

וַיֵּשׁ מוֹמִין אַחֲרֵים מִיַּחְדֵּין בְּבִהְמָה פּ וְאֵינָן רְאוּיִין לְהִיּוֹת
 בְּאָדָם. וְשִׁלְשָׁה וְעֶשְׂרִים הֵם וְאֵלוֹ הֵן. אִם הָיָה גִלְגַּל עֵינָהּ

ע. כסף משנה: ארבעה באוזן וכו'. שם במשנה (דף מ"ד) הצמם והצומע אי זהו צומע שאזניו קטנות והצמם שאזניו דומות לספוג ופירש"י לספוג שכווצות וסתומות ובגמרא תניא אף הצימח לא הווי ידעי רבנן מאי צימח שמעו רבנן לההוא טייעא דהוה אמר מאן בעי צימח ואשתכח גדיא ומפרש רבינו דהיינו שאזניו מדולדלות למטה כמו של גדי וכן נראה מדברי רש"י ואע"ג דבתר הכי תניא התם יש דברים שהם כמומין ואינם כמומין וכו' הצימח והצמם והצומע סובר רבינו דכי היכי דלא קי"ל כההיא ברייתא בצימח וצומע משום דסתם מתני' תני דהווי מומין ה"ה דלא קי"ל כוותה בצימח ועי"ל דההיא ברייתא מיתניא גבי מומי בהמה ומתני' דחשיב להו מומין באדם כדפירש"י דטעמא לפי שאינו שוה בזרעו של אהרן. ומה שכתב מי שאחת מאזניו משונה מחבירתה במראה. איני יודע זו מנין לו דאי מדתנן בפרק על אלו מומין (דף מ'): עינו אחת גדולה ועינו אחת קטנה אזנו אחת גדולה ואחת קטנה במראה אבל לא במדה היינו לומר שנראה לכל שזו גדולה מזו אבל אם אינו ניכר אלא במדה אינו מום וכן פירש ה"ר עובדיה ז"ל ואם נאמר שרבינו אינו מפרש כן אלא אזניו משונות זו מזו במראה הוי מום אבל אם אינם משונות זו מזו אלא במדה אינו מום יקשה מאי אחת גדולה ואחת קטנה והוא מפרש שמצד משונות זו מזו במראה נראות אחת גדולה ואחת קטנה וכל זה דוחק אבל הנכון הוא שסובר רבינו שזהו זוגדוס השנוי במשנה וכן פירש הוא ז"ל שם ואכתוב לשונו בסמוך גבי מי ששער אחד מריסי עינו משונה משער ריס אחר:

פ. כסף משנה: ומ"ש ויש מומין אחרים מיוחדים בבהמה וכו'. קשה לי דהא חטיה החיצונית והפנימיות למה לא יפסלו באדם דהא נאחר שנשנו מומין האמורין בבכור שנינו בריש פרק מומין אלו (דף מ"ג) מומין אלו פוסלין באדם. ומ"ש רבינו וכ"ג הם ואלו הם אם היה גלגל עינה עגול כשל אדם. בפרק אלו מומין במשנה (דף מ') את שגלגל עינו עגול כשל אדם ובגמרא למימרא דלאו היינו אורחיה ורמינהו המפלת כמין בהמה חיה

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלהרר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

עגל כֶּשֶׁל אָדָם. עֵינָה אַחַת גְּדוּלָה כֶּשֶׁל עֵגֶל וְהַשְּׂנִיָּה

ועוף וכו' מאי טעמא דרבי מאיר הואיל וגלגל עינו עגול כשל אדם אמר רב יוסף ל"ק הא באוכמא הא בחיורא ופירש רש"י באוכמא שחור של עין הבהמה אינו עגול כשל אדם הא בציריא כל בית מושב הלובן והוא עגול כשל אדם ע"כ נראה שהוא גורס הא באוכמא הא בציריא. ויש לתמוה על רבינו שסתם דבריו ולא חילק בזה אולי לא היה זה בגירסתו. ומ"ש עינה אחת גדולה כשל עגל והשניה קטנה כשל אווז אבל אם היתה אווז גדולה ואוזן קטנה אפילו קטנה עד כפול כשר. שם (דף מ'): רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר את שיבלת בעינו וכו' עינו אחת גדולה ואחת קטנה אזנו אחת גדולה ואחת קטנה במראה אבל לא במדה ובגמרא תנא גדולה כשל עגל קטנה כשל אווז אזנו אחת גדולה וכו' ורבנן עד כמה תניא אחרים אומרים אפילו אינה לשנייה אלא כפול כשירה. ומשמע דעינו גדולה כשל עגל וכו' רבנן קאמרי לה והכי משמע בריש בכורות (דף ג') ולפיכך פסק רבינו כן ואמרינן בריש בכורות דדוקא עינה אחת גדולה והשניה קטנה הוי מום בבהמה אבל אם היו שתי עיניה גדולות או שתיהן קטנות בבהמה כשר ובאדם פסול וזהו שדקדק רבינו לכתוב כאן במומי בהמה עינה אחת גדולה והשניה קטנה ובפ"ח מהלכות ביאת מקדש גבי מומי אדם כתב מי שעניו גדולות או שעניו קטנות כלומר אפילו שתיהן גדולות או שתיהן קטנות דכשר בבהמה פסול באדם וכל שכן אם עינו אחת גדולה והשניה קטנה דאף בבהמה פסול: אם יש בלובן עינה יבלת שיש בה שיער. בפרק על אלו מומין (דף מ'): על אלו מומין שוחטין את הבכור את שיבלת בעינו ורמינן עלה הא דתנן אלו שאין שוחטים עליהם לא במקדש ולא במדינה וכו' בעל יבלת ושני אידי ואידי בעינו ולא קשיא הא בשחור הא בלבן והא אין מומין בלבן אלא אידי ואידי בלבן ואמר ר"ל ל"ק הא דאית בה שער הא דלית בה שער ומשמע שרבינו אינו מפרש כפירש"י אבל הוא מפרש אידי ואידי מתניתין דעל מומין אלו שוחטין את הבכור את שיבלת בעינו ומתניתין דאין שוחטין עליהם לא במקדש ולא במדינה בלבן ול"ק הא דהוי מום בדאית בה שער וההיא דאין שוחטין עליהם לא במקדש ולא במדינה בדלית בה שער ומ"מ ק"ל דמשמע דבשחור פשיטא דהוי מומא וכן פירש ה"ר עובדיה וא"כ יש לתמוה על רבינו דמשמע מדבריו דדוקא בלובן הוי מום ולא בשחור דאם לא כן הל"ל אם יש אפילו בלובן עינה יבלת וצריך לדחוק ולומר דאם יש בלובן עינה דנקט רבינו לרבנותא נקטיה וכל שכן בשחור. ועוד יש לתמוה דכיון שהקשה והא אין מומין בלבן היכי מתרץ אידי ואידי בלבן ול"ק הא דאית בה שיער הא דלית בה שיער ואי אית בה שיער מאי הוי והא אין מומין בלבן ויש לדחוק ולומר דהכי מתרץ ליה כי שמיע לך דאין מומין בלבן ה"מ ביבלת שאין בה שער אבל ביש בה שער בלבן נמי הוי מום: אם ניקב העור שבין שני חוטמיה במקום הנראה. בתוספתא דבכורות פ"ד ניקבו חוטמיו זה לתוך זה בפנים לא ישחוט מבחוץ ישחוט פירוש מבפנים לא ישחוט במדינה מפני שאינו מום מבחוץ ישחוט שהוא מום ובגמרא פרק על אלו מומין (דף ל"ט) תנו רבנן ניקבו חוטמיו זה לתוך זה מבחוץ הרי זה מום מבפנים אינו מום: פיה דומה לשל חזיר פרוס וכו'. בפרק על אלו מומין (דף מ'):

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 0584150477 או 02-5712225 email: minchat.aaa@gmail.com

קִטְנָה כְּשֶׁל אֶזְזָה. אֲבָל אִם הִיְתָה אֶזְזָה גְדוּלָה וְאֶזְזָה קִטְנָה
אֶפְלוּ קִטְנָה עַד כְּפֹל כְּשֶׁר. אִם יֵשׁ בְּלֶכֶן עֵינָה יִבְלֶת
שֵׁישׁ בָּהּ שֶׁר. אִם נִקְבַּ הָעוֹר שְׁבִין שָׁנֵי חֲטָמִיהָ בַּמָּקוֹם
הַנִּרְאָה. פִּיָּה דוֹמָה לְשֶׁל חֲזִיר פָּרוֹס אִף עַל פִּי שְׁאִינוֹ
מְחַדָּד כְּשֶׁפּוֹד:

הרמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ח ה"ו

עיין לעיל עין משפט ז